Ma chère & grand artiste, est-ce que vous pouvez donner ordre qu'on me laisse des places pour ce soir, au concours du théâtre ?

Toutes les admirations

Catulle Mendès

Mardi 21

SB3241

nº 1

Joaquim Turina

"Trio per a piano, violí i violoncel"

El nom d'aquest il·lustre mestre, una de les més vigoroses i característiques personalitats de l'escola espanyola contemporània, ve avui a honorar el nostre programa, amb una producció ben interessant, en la qual aquest eminent compositor hi ha posat, amb la gràcia exquisida que és una de les seves virtuts essencials, les notes dominants en tota la seva producció.

Del seu autor, no cal parlar-ne. La seva personalitat i les seves obres són abastament conegudes entre nosaltres, i hem admirat sovint les seves esforços, ben reeixits, d'incorporació al repertori universal de la música espanyola, en obres, com la matuixa "Procesión del Rocío" ben saboroses.

Ara han pregat haver una còpia del "Trio" | nº 2
que avui sentirem per primera vegada i no ens ha
estat possible solucionitzar l'esdeveniment amb
amics notes ben documentades.

~~Ens el seu lloc~~

Substituirem amb unes notes que ens facilita persona coneixedora de l'obra, aquesta deficiència:

L'obra fou escrita amb destí al Concurs obert per l'Estat l'any passat, i ~~fou~~ obtingué el premi de tres mil pessetes.

Consta de tres temps: El primer, Preludio y Fuga es compon d'un preludi, de forma libre, en el qual els tres instruments gairebé mai van junts; la Fuga està construïda a l'inversa~~ts~~: comença per la part més complicada per l'enriquiment de temes i, pas a pas, van succeint-se les entrades, cada vegada més simples, fins a acabar amb l'exposició, que fa el violí solista.

En el segon temps Tema y variaciones és exposada una llarga melodia, iniciada pel violoncel i acabada pel violí. Aquesta melodia es transforma en diferents ritmes: Primera variació: Pavana gallega inspirada en una cançó popular. Segona ~~variació~~: ~~Vals~~ schottis madrileny. Tercera: (per a fiscorn sol) forma un zortzico. Quarta: Jota Aragonesa, combinada amb el tema inicial. Cinquena: Joleares andaluses, resoltes, per acabar en la melodia inicial.

Final: Sonata, pè olim amb aquest títol la seva estructura. El primer tema is ritmic i el segon, més suau, i va seguint els contorns de una guajira. Així que comença el desenvolupament van intervenint els temes dels temps precedents, que van combinant-se i creuant-se amb els temes propis de la Sonata, sobre ~~Ant~~ en la Coda.

1A

La guitarra

~~Un elogi fervorós i intel·ligent de la guitarra, publicat~~

Unes paraules de Alfred Romea, el nostre gran devot i ~~coneixedor~~ virtuós exquisit de la guitarra, ~~que vol dir un~~ elogi càlid i ~~intelig~~ intel·ligent d'aquest instrument, publicades per la nostra "Associació" en el curs 1923-24 (Estudi XXXVI) ~~actualment~~ han d'ésser considerades com el millor prefaci a ~~la~~ ço que nosaltres ens proposem dir, que no és ~~res~~ ~~aprofitar~~ més que l'aportació d'unes quantes dades, ~~que han pogut ~~ recollides ~~recollint~~ en els nostres reconeixements d'investigació ~~musical, guiats per les fet notar particularment per~~ sobre diversos instruments musicals, la guitarra en primer terme.

5532/24

~~La guitarra, la seva música i els guitarristes~~

~~La guitarra~~, aquest instrument excepcional, tant ~~dúctil~~ tell i expressiu, que ens commou a vegades per la ~~seva~~ tendresa i la dolcissim dels seus acords, i ens maravella, d'altres, per ~~la seva~~ la seva força rítmica ~~i colorit~~, ~~ta~~ ens origens ~~en tant~~ ~~fosos~~ bastant obscurs ~~i que~~ remots ..... ~~Se~~ La seva guitarra, ornada de marfil, ~~ens~~ ~~fa~~ amb la qual moralitzava el seu Imperi, ens parla fa el gran filosof ~~chino~~ xinès Koang-fu-Tseu, ~~vulgarment~~ vulgarment Confuci, ens 400 anys abans de J.C.

La actual guitarra sembla, doncs, que no ~~és~~ pas un instrument derivat de l'antiga Kithara, introduïda a ~~a~~ Espanya pels Romans, sinó que, d'origen ~~[illegible]~~ arab, ~~pare~~ provi d'un instrument usat encara ~~a~~ al Marroc, ~~Marroc~~, Argèlia etc. amb el nom de Kitra o Kouitra, ~~i que fou introduït en~~ importat a Espanya ~~pels moros~~ per les tribus moresques procedents de l'Asia i l'Africa.

5532/37

~~Implantada~~ Conseguida fa a Espanya, ~~per la dominació dels arabs~~, s'estengué ben ràpidament per l'Itàlia meridional, ~~abans~~ on ~~es formaren~~ foren creades nombroses varietats de l'instrument primitiu, ~~disseminades~~ i es disseminaren ben depressa ~~tot seguit~~ per quasi tots els països d'Europa, ~~trobant-hi~~ en els quals trobaren una excel·lent disposició, excepte a ~~en ells el seu favor, a excepció d'Alemanya~~ ~~on~~ no va anar, i no ~~va~~ reaparegué fins el segle XVIII è' com un instrument completament nou.

La guitarra en el seu estat primitiu, tenia ~~3 cordes solament~~ normes que 3 cordes doble i una de sencilla i servia per ~~a~~ acompanyar cançons i danses populars. Les cròniques dels segles XIV è i XV è fa ens parlen d'un gran nombre de guitarristes de fama, ~~provant~~ i ~~tots~~ s'explica la ~~gran~~ popularitat ~~de que gaudia l'instrument~~ d'aquest instrument, ~~encara que~~ distint del seu aspecte d'aquest-ne ~~actualment en coixe en tant~~ democràtic, ~~les dues coses ben explicable~~ per ser la guitarra de sonoritat molt típica, de mecanisme bastant ~~sencill~~ fàcil, i accessible, pel seu cost, ~~a totes les classes socials~~ a la gent més humil.

Contrastant, ~~doncs~~, la guitarra, que ~~es~~ era tocada sempre

sanguejada, amb l'antiga i aristocràtica vihuela que es tocava puntejada, i que ~~en tot~~ durant el segle XVI va perdre tota la seva preponderància, ~~que anava guanyant~~ començant per la guitarra, fins ~~al~~ a començaments del segle XVII en que es pot dir que ~~aquella estava~~ va quedar completament oblidada.

Perfeccionada en 1570 pel mestre de capella Espinell, que va afegir-li una ~~2ª~~ 7ª corda, va començar aleshores a ésser cultivada per persones de categoria social, dignificant d'aquesta l'instrument i donant-li una tècnica ~~[illegible]~~ ordenada i fonamentada, i a un català, el famós metge, nat a Montsió, en Joan Carles Amat, li ~~capigué~~ correspongué l'honor de publicar ~~a~~ a Barcelona, pels volts 1596, el primer mètode de guitarra ~~en Espanya~~ de la primera (guitarra espanyola y andola en dos maneras de guitarra, castellana y catalana de cinc ordres), començant després ~~llavors~~ aleshores i ~~[illegible]~~ per tot el segle XVII una època viva i esplendorosa ~~a~~ ~~el cultiu de l'art de la guitarra~~, d'aquest ~~cat~~ instrument, solament comparable per la seva importància i popularitat ~~comparable solament~~ a la dels organistes del mateix temps, ~~resolent~~ i assolint aquestes ~~dues~~ dues arts a Espanya un grau de cultura i perfeccionament, molt superior ~~en molt~~, a qualsevol altre branca de l'art instrumental ~~en Espanya~~.

5522/33

Es en aquesta època quan apareixen els famosíssims guitarristes, Nicolas Antonio, Gaspar Sanz, Ruiz de Ribayaz etc... autors a la vegada d'un gran nombre de ~~quietos i~~ delicioses, Passacaglies, Folies, Jàcaras, Espanoletes, Canarios, etc — ¡i en el segle regnient el célebre Padre Basilio (Miguel Farina), Federico Moretti, Fernan Ferrandiere etc, i de les danses que tem ~~avans~~ esmentades tolnen a ésser substituïdes ~~substituïdes~~ pel Bolero, la Jirana, el Polo, el Vito, Zorongo etc — i altres ~~manoettes~~ coreogràfiques de ritmes ~~tan~~ molt originals i provocatius, que constitueixen el principal encis de la ~~tan~~ intriguant i típica "Tonadilla".

~~Espanya~~, té la guitarra a Espanya una relació molt directa ~~amb~~ la cançó popular, que ~~car~~ ja arrelà en totes les èpoques i ~~regions~~ contrades ~~ha~~ ha trobat ~~en la guitarra~~ en a característic instrument, el mitjà més just i eficaçador ~~per~~ per l'~~seu~~ acompanyament, i ~~que~~ si bé ~~té~~ aquest les seves exigències i formes ~~ben típiques i~~ especials ben típiques, té també el seu atractiu i ~~encant~~ característic ~~indiscutible~~.

Es a Andalusia i regions veïnes que revelen emanar el segell de la dominació àrab, on per que la cançó, la guitarra i la dansa formen un tot homogeni en el qual és quasi impossible de separar una cosa de l'altra i també els seus ritmes i melodies, ja pel seu origen oriental, ja per la manera de realitzar-los, tenen tota la seva sabor típica, arrelats precisament en la matèixa essència de la guitarra i dels seus accords.

En aquest fet esta l'esperit i fonaments de l'actual escola andalusa, que va indiscutiblement al cap del moviment musical espanyol; aquesta escola començada pel gran artista català Isaac Albeniz i consagrada amb la seva "Iberia" és la que han seguit. Granados, Falla, Turina etc. — i tots ells en les seves obres transmeten per qualsevol mitjà instrumental, tot l'encís i colorit de la guitarra i de la seva tècnica.

També en general, tots els compositors que han intentat

de pintar musicalment ~~amb música~~ moments de vida espanyola, i s'han inspirat en l'estil de la guitarra i han provat d'imitar els seus efectes ~~la seva tècnica~~. La fantasia de Chabrier "España", el "Capricho Español" de Rimsky-Korsakow, etc. en son exemples ~~bien palpables~~, concrets.

Sense ~~donar~~ aquesta petita divagació ~~en que hem incorregut~~ i tornant al tema que principalment ens ocupa, podem constar que també en la vella Europa, ~~com~~ ~~ens~~ els segles XVI è i XVII è èpoques en les quals ~~que~~ ~~en~~ molt estimada la música de guitarra; a Itàlia ~~es~~ sorgeixen, entre altres, els notabilíssims G. Colonna, G. Stefani, G. Roncalli, D. Pellegrini que escriguéren també ~~delicades i bellíssimes~~ bellíssimes Corrandes, Sarabandes, Chaconas etc. . . .

~~En~~ A Anglaterra, el ~~gran~~ famós Francesc Corbetta de qui Hamilton explica que en la cort del rei Carles II va compresar una sarabanda que encantava o deslabava a tothom donas tota la guitarrería l'aprenía, i solament Dés

sap l'eixemon universal que això era".

El seu deixeble Robert de Visée, que fou mestre del rei Luis XIV de França, va publicar nombroses obres per a guitarra, plenes de delicadesa, entre les quals hi ha el "Tombeau de M. F. Corbetta" on és curiós de remarcar la exacta coincidència dels seus primers compassos amb el començament de la marxa fúnebre de la Simfonia Heroica de Beethoven.

En el segle XVIII i a França, és en el que va produïr la definitiva decadència del llaut, iniciada ja en el segle XVII è, per les avantatges que el clavicèmbal ofereix per a realitzar més fàcilment el baix de viola, però en els seus darrers anys, hom vegé un renaixement de la guitarra, prosseguida quasi en tota la resta del segle, precisament pel predomini del llaut, i a partir del 1760 veiem aparèixer gran quantitat de recullets de cançons, ariettas, romances, aires d'òpera comica, arreglats per a guitarra o acompanyades

per la matèixa, de Patuart, Merchi, Laurent, Corbelin etc ....

Es en els darrers anys del segle XVIII è i primers del XIX è quan l'art de la guitarra ~~va arribar~~ a la seva plenitud ~~entrant en el període de major esplendor, es llavors~~ i és aleshores quan es proveeix l'instrument d'una 6ª corda (~~sovint~~) i es converteixen en arrifles les restants, fins aleshores dobles ~~i aquestes que eren dobles es canviaren per arrifles~~, i és també aleshores que apareixen els ~~notabilíssims~~ notables virtuosos L. von Call, J. Küffner, M. Fürstenau, ~~a~~ d'Alemanya; ~~Autery~~ Aubery du Boulay, J. Kreutzer, autor del "Trio" que ara donem a conèixer, et ... a França; Giabelli, F. Carulli i el gran Mauro Giuliani ~~a~~ d'Italia; i ~~a~~ d'Espanya la gran legió ~~de virtuosos~~ dels Ballesteros, F. Tapia, Arellano, M. Carnicer, J. Aguado i ~~l'incomparable autor~~ el màxim Fernando Sor.

~~Es també per~~ Coincideix també en aquest temps, ~~quan es~~ ~~també~~ la guitarra una nova aplicació, ~~i~~ de la guitarra en la seva música, una modalitat ben interessant i distinguida: la de la música de càmera.

En aquesta època en ~~que~~ la qual gairebé totes les cases reyorials ~~tenien~~ comptaven amb la seva orquestra o ~~un~~ almenys amb un quartet de corda ~~almenys~~ per a fer música ~~a casa~~ íntima, ~~durant les vetllades~~, ~~i~~ ja que a més d'ésser això ~~i passar les vetllades~~

~~A autor del trio que avui i recomanem per primera vegada~~

0832/3.8

una moda, el concerts públics ~~van verdaders actes~~ constituïen un acte de esdeveniment artístics, esperats ~~ta ma de la~~ molts vegades setmanes senceres. Es ~~llavors doncs~~ allavors quan la guitarra era trobar el seu verdader medi ambient.

La guitarra, per altra part, era considerada com un instrument molt més expressiu que els humils representants del piano actual en aquell temps: ~~com l'arpa~~ Espinetes, Virginals, Clavicembals i Clavicordis etc. ~~i que tenen instruments que si te tenim~~ ~~llaus~~ ~~sonido gec i tremolós no marcats per cito~~ instruments d'un so més avitat sec i tremol, encara que no marcats ~~una~~ d'una ~~encantadora~~ intimitat bella ~~del tot impossible d'obtenir~~ més difícil d'assolir amb el piano ~~actual~~ d'avui dia. ~~Aixi~~, doncs, no ens ha de sorprendre ~~una gran~~ que, el veure ~~compositors~~ composicions d'aquella época, originals per a guitarra, amb acompanyament de clavicordi.

Vaen ~~esser allavors~~ ésser moltíssimes les obres en les quals ~~que~~ la guitarra era combinada amb tota mena d'instruments, tant de vent com de corda, però sempre en nombre reduït i tractats en el "Tó de cámera", per ~~a lograr~~ aconseguir l'equilibri perfecte

en la sonoritat del conjunt, ~~Lo~~ que ~~li~~ donava principalment a l'obra el seu ~~encant~~ lucis caràcter líric. Aquestes composicions tenien ~~quasi~~ gairebé sempre la forma de la Sonata o Serenata clàssica, com~~posades~~ posades de 4 o 6 temps.

~~En quan~~ Respecte a la vida de la guitarra en els temps ~~moderns~~ més recents, transcriurem ~~no més lo que tant just i concís ens diu~~ unes paraules justes i concises de Berlioz en el seu tractat d'instrumentació:

"Introduït fa el piano en totes les cases ~~about~~ on existeix la més remota afició a la música, la guitarra ha esvaït d'un ~~un~~ un cop ~~raro~~ raro a tot arreu, fins a Espanya i Italia. Algunes virtuoses l'han ~~cultivat~~ cultivat i la ~~cultivan~~ cultiven encara com un instrument ~~de solo~~ solista, treient-ne efectes deliciosos i originals."

"Els compositors ~~no l'empleian gairé~~ l'han abandonada gairé a l'òpera, ~~ni~~ al teatre ~~ni~~ al concert. La seva feble sonoritat, que no permet ~~que~~ associada a molts instruments i ~~ells~~ dotades del seu timbre ordinari, ni és, ~~ens dupte~~, la causa.

5532/8-9

El seu caràcter ~~melancòlic~~ melancòlic i commiador podria, ~~no obstant~~ però, posar-se més point en evidència, el seu ~~tantant~~ estrés és ben ~~real~~ evident, i no és pas impossible d'escriure ~~de manera per a deixar-ho disputar~~ ....."

en forma convenient per a que les
poguessin ~~disputar-lo~~ fer ....."

Josep Mª Damaso